

Cecylia Iwaniszewska

Działalność Towarzystwa Miłośników Torunia w okresie od 22 maja 1999 r. do 24 maja 2001 r.

Rocznik Toruński 28, 163-169

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Działalność Towarzystwa Miłośników Torunia w okresie od 22 maja 1999 r. do 24 maja 2001 r.

Cecylia Iwaniszewska

1. Członkowie Towarzystwa

Coraz częściej ubywają, niestety, z naszego grona długoletni członkowie, zasłużeni działacze Towarzystwa, wśród nich w ostatnim okresie zmarli: geolog mgr Bogusław Baran – były przewodniczący Komisji Rewizyjnej To-Mi-To; historyk dr Maciej Golembiowski; nauczycielka Wacława Magierowa; elektroelektronik Wit Michałak; artysta plastyk doc. Barbara Narebska-Dębska-Kozłowska – członek Zarządu To-Mi-To w latach 1957-1959; historyk prof. Zenon Hubert Nowak – autor wielu artykułów w „Roczniku Toruńskim” oraz prelegent i dyskutant na „Wieczorach Toruńskich” i spotkaniach historycznych w Ratuszu; inż. budowlany Edmund Płocki; księgowa Maria Uske.

Nowo wstępujący członkowie to obecnie przeważnie mieszkańcy lewo-brzeżnej części Torunia, mieszkańcy Podgórze i Czerniewic, zrzeszeni w obu prężnie działających kołach terenowych oraz w kole krótkofalowców. Towarzystwo liczy około 250 członków, w tym w Kole czerniewickim – 39 osób, w Kole podgórskim – 29, w Kole krótkofalowców – 23.

2. Walne zebrania i władze Towarzystwa

Ostatnie Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Towarzystwa odbyło się 21 V 1999 r., a Walne Zebrania Sprawozdawcze odbyły się 26 V 2000 r. oraz 24 V 2001 r. Wybrany w 1999 r. Zarząd pracował w następującym składzie: prezes – Marian Filar, wiceprezesa Karola Ciesielska i Janusz Tandecki, skarbnik – Stefania Heldt, sekretarz – Cecylia Iwaniszewska, przewodniczący sekcji wydawniczej – Tadeusz Zakrzewski, redaktor „Rocznika Toruńskiego” – Bogusław Dybaś, redaktor „Toruńskiego Słownika Biograficznego” – Krzysztof Mikulski, oraz członkowie – Zbigniew Colbecki, Zygfryd Gardzielewski, Aleksander Kotlewski, Kazimierz Przybyszewski. Do Zarządu weszli również przewodniczący Kół – Krystyna Mike (Czerniewice), Ludmiła Stadnicka-Kozłowska (Podgórze), Mariusz Thomas (krótkofalowcy). W okresie minionych 2 lat Zarząd odbył

9 zebrań protokolowanych oraz liczne spotkania w celu przedyskutowania spraw bieżących. Również Prezydium Zarządu zbierało się kilka razy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, na walnych zebraniach Towarzystwa Miłośników Torunia wręczone zostały dyplomy „Przewodnika Roku” dla osób z toruńskiego Koła Przewodników PTTK. W dniu 21 V 1999 r. „Przewodnikiem Roku 1998” została Maria Grządkowska, w dniu 26 V 2000 r. „Przewodnikiem Roku 1999” – Teresa Antkowiak, a w dniu 24 V 2001 r. „Przewodnikiem Roku 2000” – Urszula Kucza-Nehring. Uchwałą Walnego Zebrania 26 V 2000 r. Towarzystwo obdarzyło godnością członka honorowego długoletniego redaktora „Rocznika Toruńskiego”, wiceprezesa i członka Zarządu – Tadeusza Zakrzewskiego, a nagrodą „Złote Astrolabium” – Cecylię Iwaniszewską. Wręczenie tych wyróżnień odbyło się w czasie Walnego Zebrania 24 V 2001 r. W tym dniu przyznano również „Złote Astrolabium” prof. Janowi Tajchmanowi; wręczenie nastąpi w 2002 r.

Na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym 21 V 1999 r. wybrana została Komisja Rewizyjna w składzie: przewodniczący – Józef Stalkowski, członkowie – Halina Kozłowska, Jadwiga Kręciszewska, Andrzej Warot. Komisja zbierała się 11 V 2000 r. oraz 16 V 2001 r. dla dokonania oceny działalności Zarządu.

3. Działalność Towarzystwa

Trzy główne nurty pracy Towarzystwa to: współdziałanie z władzami miasta, popularyzacja wiedzy o Toruniu oraz działalność wydawnicza.

a. Współdziałanie z władzami miasta

Chcąc przyczynić się do estetycznego wyglądu miasta, Zarząd To-Mi-To organizuje od wielu lat tradycyjne konkursy „Toruń w kwiatach”, w których oceniać trzeba ponad sto kilkadziesiąt zgłaszanych przez właścicieli balkonów i ogródków. Nad całością spraw związanych z organizacją konkursu czuwa przewodnicząca komisji – Karola Ciesielska. W pracach komisji oceniającej udział biorą z ramienia Towarzystwa: Zbigniew Cołbecki, Jadwiga Kręciszewska, Helena Pruszkowska, a fachową pomocą służą ogrodniczki Wiesława Dudzińska i Lilia Kowalska. Ocena ukwieconych obiektów odbywa się latem, a wręczenie nagród i wyróżnień odbyło się 26 X 1999 r. oraz 21 IX 2000 r. w pięknej sali Dworu Artusa, w obecności przedstawicieli władz miasta. Komisja konkursowa usilnie zabiegała o fundusze na nagrody; przyznawane były przez Biuro Promocji Urzędu Miejskiego, Redakcję „Nowości”, firmy TAXLAS, SKWER, PATIO, przedsiębiorstwo TORSEED, firmę BALTAZAR, nieliczne toruńskie sklepy. Wszystkim ofiarodawcom składamy serdeczne podziękowanie.

Na apel Rady Miasta skierowany jesienią 2000 r. do stowarzyszeń o delegowanie przedstawicieli do rad osiedlowych – Zarząd To-Mi-To zaproponował na

delegata do osiedla „Chełmińskie” Stefanę Heldt, do osiedla „Starówka” Zbigniewa Colbeckiego; w osiedlu „Czerniewice” w Komitecie Osiedlowym pracuje 2 członków Kola Towarzystwa – Krzysztof Horyza i Ludwik Szczepański.

Członkowie Zarządu To-Mi-To Kazimierz Przybyszewski i Cecylia Iwanzewska są członkami komisji nazewnictwa ulic przy Radzie Miasta. Praca ta polega na opiniowaniu nowych propozycji, opracowywaniu biogramów, uczestnictwie w posiedzeniach i wyjazdach terenowych komisji. W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 spotkań komisji.

b. Popularyzacja wiedzy o Toruniu

Z inicjatywy K. Ciesielskiej rozpoczęto nowy cykl „Wieczorów toruńskich” o tematyce militarnej, zatytułowany „Res militares Torunienses temporibus prae-teritis”, w ramach którego odbyły się następujące odczyty:

- 9 III 2000 r. dr Sławomir Józwiak „Z dziejów militarnych Torunia w XIII w.”,
- 26 V 2000 r. prof. Andrzej Nowakowski „Arsenał Zamku Krzyżackiego w Toruniu”,
- 23 XI 2000 r. doc. Karola Ciesielska i dr hab. Krzysztof Mikulski „Udział Torunia w wyprawie na Gotlandię”,
- 29 III 2001 r. prof. Antoni Czacharowski „Toruń w epoce grunwaldzkiej”.

Odbył się też jeden „Wieczór” (2 II 2001 r.) o tematyce związanej z rocznicami wyzwolenia miasta z prelekcjami prof. Mieczysława Wojciechowskiego i dra Mirosława Gołona „Toruń, 2 wyzwolenia, 1920 r., 1945 r.”. Wykłady te odbywały się w sali Wojewódzkiej Biblioteki i Książnicy Miejskiej przy ul. Słowackiego 8. Każdemu odczytowi towarzyszyła wystawa przygotowana wspólnie przez To-Mi-To i Bibliotekę.

Co roku organizowano konkursy na prace magisterskie o tematyce toruńskiej. Obradujące pod przewodnictwem prof. Janusza Tandeckiego jury nagrodziło w 2000 r. następujące prace:

- mgra Roberta Rucińskiego „Konrad Gesselen, prekursor renesansu w Toruniu”,
- mgr Joanny Gomoliszek „Toruńskie czasopisma studenckie w latach 1945–1995”,
- mgr Magdy Sokolowskiej „Życie kulturalne Torunia w latach 1920–1930 na podstawie »Słowa Pomorskiego« i »Dnia Pomorskiego«”.

Wyróżnione zostały następujące prace:

- mgr Aleksandry Szrajer „Życie kulturalne Torunia w latach 1975–1995”,
- mgr Bożeny Chełmińskiej „Druki Królewieckie w Bibliotece Radzieckiej w Toruniu na podstawie »Katalog der Rathsbibliotheken zu Thorn (Thorn 1896)«,”,
- mgra Sławomira Słowika „Polskie życie sportowe w Toruniu w okresie międzywojennym 1920–1939”.

W 2001 r. nagrodzono następujące prace:

- mgra Petera Machali „Barokowe wyposażenie kościoła Świtych Apostołów Piotra i Pawła na Podgórzu w Toruniu i jego problematyka konserwatorska”,
- mgr Doroty Rawskiej „Krystyna Podlaszewska (1926–1996), monografia bio-bibliograficzna”,
- mgra Marcina Krajewskiego „Bezrobotni w Toruniu w latach 1936–1937”.

Wyróżniono też prace:

- mgr Magdaleny Anny Cicheckiej „Główne bramy Starego Miasta Torunia”,
- mgra Tomasza Czajkowskiego „Powstanie i działalność NSZZ „Solidarność” w regionie toruńskim w latach 1980–1981”.

Uroczyste wręczenia nagród, ufundowanych przez „Nowości” oraz To–Mi–To, odbyły się wiosną 2000 r. i 2001 r. w salach Ratusza.

Również w salach Ratusza odbyło się 28 I 2000 r. spotkanie interdyscyplinarne organizowane przez sekcję historyczną Towarzystwa. Autorami referatów dotyczących podsumowania dorobku województwa toruńskiego byli: historyk prof. Marian Biskup, geograf prof. Jan Falkowski oraz socjolog dr Roman Bäcker. Po referatach wywiązała się ożywiona dyskusja.

Odbyły się również spotkania promocyjne wydawnictw To–Mi–To:

- 28 II 2000 r. dr hab. Bogusław Dybaś przedstawił treść 26 tomu „Rocznika Toruńskiego”,
- 9 XI 2000 r. dr hab. Krzysztof Mikulski przedstawił założenia i zawartość II tomu „Słownika Biograficznego”.

Dla dzieci i młodzieży szkolnej przeprowadzono kilka serii konkursu z cyklu „Czy znasz Toruń”, z pytaniami zamieszczonymi w „Nowościach”, nagradzane książkami i wydawnictwami To–Mi–To.

Z inicjatywy Koła podgórskiego zostały zorganizowane 2 jesienne sesje popularnonaukowe związane z tą częścią miasta:

- 10 IX 1999 r. sesja „Zamek Dybowski – archeologia, historia, przeszłość” z referatami: dra hab. Krzysztofa Mikulskiego „Starostwo dybowskie w XIV–XVIII w.”, mgr M. Rzeczukowskiej-Sławińskiej „Zamek dybowski w świetle źródeł historycznych, architektonicznych i ikonograficznych”, mgr Lidii Grzeszkiewicz-Kotlewskiej „Wstępne wyniki badań archeologicznych zamku dybowskiego w roku 1998”, doc. Karoli Ciesielskiej „Kościół pw. św. Mikołaja w Dybowie”, mgra R. Grzywińskiego „Anna z Jagiellonów”, oraz z wystawą ze zbiorów dra Tadeusza Zakrzewskiego „Stare i nowe plany Torunia”.
- 1 IX 2000 r. sesja „Podgór w latach 1795–1945” z referatami: dra Tadeusza Zakrzewskiego „Podgór w latach zaboru pruskiego i drugiej Rzeczypospolitej”, dra Mirosława Gołona „Martyrologia mieszkańców Podgórza w okresie II wojny światowej”.

Obie sesje odbywały się w Domu Muz przy ul. Poznańskiej 52.

Członkowie Towarzystwa mieli również możliwość obejrzenia prac archeologicznych i konserwatorskich na prawym brzegu Wisły, na Starym Mieście, gdy w czerwcu 1999 r. mgr Zbigniew Nawrocki udzielał fachowych wyjaśnień na temat prac prowadzonych pod ulicą Most Pauliński.

c. Udział członków Zarządu To-Mi-To w różnych imprezach na terenie miasta

- 2-5 X 1999 r. w Hali Olimpijczyka przy ul. Słowackiego odbywały się targi wydawnicze. Członkowie Zarządu dyżurowali przy stoisku z wydawnictwami To-Mi-To.

- 15 XII 1999 r. podczas uroczystości 40-lecia Muzeum Etnograficznego oraz nadania tej placówce imienia prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej C. Iwaniszewska wręczyła list gratulacyjny, przypominając, że To-Mi-To uhonorowało prof. Prüfferową członkostwem honorowym oraz „Złotym Astro-labium” w 1980 r.

- 18 I 2000 r. K. Ciesielska brała udział w pracach jury organizowanego w Forcie IV konkursu dla młodzieży szkolnej na temat wyzwolenia Torunia.

- 13 IX 2000 r. K. Ciesielska, B. Dybaś i K. Mikulski uczestniczyli w uroczystym pożegnaniu odchodzącego na emeryturę konserwatora miejskiego mgra Zbigniewa Nawrockiego.

- 1 XII 2000 r. C. Iwaniszewska reprezentowała Zarząd To-Mi-To podczas uroczystego wmurowania pamiątkowej tablicy na Domu Szumanów przy pl. św. Katarzyny, a także wygłosiła referat o życiu Wandy Szuman.

- 8 XII 2000 r. pod patronatem To-Mi-To została otwarta wystawa prac malarskich Olgierda Turka, członka naszego Towarzystwa, w Wyższej Szkole Bankowej przy ul. Młodzieżowej.

- 20 IV 2001 r. członkowie Zarządu To-Mi-To brali udział w spotkaniu gości z miast bliźniaczych Torunia (Lejda, Hamelinen, Getynga, Czadca) z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających w Toruniu.

- 20 V 2001 r. na zaproszenie Koła Przewodników PTTK K. Ciesielska wygłosiła prelekcję o dziejach Towarzystwa dla uczestników niedzielnych „Spacerów po Toruniu”, tym razem licznie zgromadzonych w sali kinowej Ratusza.

d. Działalność wydawnicza

Nad całością spraw związanych z wydawnictwami Towarzystwa czuwała sekcja wydawnicza pod przewodnictwem Tadeusza Zakrzewskiego, natomiast oba wydawnictwa ciągle Towarzystwa, „Rocznik” i „Słownik” przygotowywane są przez odrębne komitety redakcyjne i korzystają z pomocy finansowej Urzędu Miejskiego.

W okresie sprawozdawczym ukazały się dwa kolejne tomy „Rocznika Toruńskiego” (t. 26 i 27) pod redakcją dra hab. Bogusława Dybasia, oraz t. II *Toruńskiego Słownika Biograficznego* pod redakcją dra hab. Krzysztofa Mikul-

skiego. Współwydawcą tego ostatniego wydawnictwa jest Uniwersytet Mikołaja Kopernika.

Ukazało się także drukiem, pod redakcją dra Tadeusza Zakrzewskiego, wydawnictwo *Prawo i wymiar sprawiedliwości w Toruniu w przeszłości i obecnie*, będące plonem konferencji naukowej, która odbyła się w Toruniu w 1999 r.

Staraniem Koła To-Mi-To na Podgórzu wydano materiały z sesji popularnonaukowej na temat Zamku Dybowskiego z 10 IX 1999 r. Poparcia finansowego udzielił Generalny Konserwator Zabytków.

4. Działalność Kół

a. Koło w Czerniewicach

Koło, założone w 1998 r., pracuje pod przewodnictwem Krystyny Mike, integrując społeczność tej dzielnicy. Propaguje wiedzę o dziejach miasta wśród mieszkańców, organizuje konkursy dla dzieci ze Szkoły Podstawowej 34 przy ul. Włocławskiej, organizuje różne formy rekreacji, wyjazdy na koncerty i do teatrów Bydgoszczy i Warszawy, kilkudniowe wycieczki zagraniczne (Skandynawia, Czechy), angażuje się w prace komitetu osiedlowego nr 4.

b. Koło na Podgórzu

Założone w 1998 r., pracuje pod przewodnictwem Ludmiły Stadnickiej-Kozłowskiej. Koło przygotowało sesje popularnonaukowe we wrześniu 1999 r. i wrześniu 2000 r. oraz 2 festyny archeologiczno-historyczne w ruinach zamku i na terenie przyległym, nazwane „Powrót na Zamek Dybowski”. Imprezy te odbyły się dzięki poparciu Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego i Miejskiego Konserwatora Zabytków, Regionalnego Ośrodka Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, Domu Muz, przy współpracy redakcji „Nowości” i Radia Toruń oraz licznych sponsorów. Koło poparło również inicjatywę renowacji zabytkowych figur na starym cmentarzu przy ul. Poznańskiej oraz projekt podświetlenia kościoła św. Piotra i Pawła i sąsiadujących zabudowań klasztornych.

c. Koło krótkofalowców

Założone w 1998 r. pracuje pod przewodnictwem Mariusza Thomasa. Koło popularyzuje Toruń i region toruński na pasmach amatorskich. W czerwcu 1999 r. zorganizowało cykl spotkań popularyzujących 75-lecie 4. pułku lotniczego w Toruniu; we wrześniu 1999 r. zainstalowano radiostacje krótkofalarskie na Zamku Dybowskim w czasie trwania festynu; inne seanse łączności poświęcone były zamkowi krzyżackiemu w Toruniu i ruinom zamku w Złotorii. Poprowadzono także specjalny seans z wieży katedralnej z okazji 500-lecia dzwonu „Tuba Dei”. Wyprodukowano karty potwierdzające łączność z wizerunkami zabytkowych obiektów Torunia.

5. Biuro Towarzystwa

Towarzystwo korzysta w dalszym ciągu nieodpłatnie z pomieszczenia biurowego oraz magazynu dla wydawnictw w budynku Planetarium im. Władysława Dziewulskiego przy ul. Franciszkańskiej 15/21. Kierownikiem Biura, zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin, była przez kilka lat Irena Patyk. Od 1 IV 2001 r. biurem kieruje Joanna Danuta Horyza. Pełni ona również funkcje księgowej Towarzystwa.

* * *

Na zakończenie pragniemy wyrazić wdzięczność władzom naszego miasta: prezydentowi Wojciechowi Grochowskiemu, Naczelnikowi Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego Michałowi Stańkiewiczowi, oraz pani naczelnik Marii Madydzie, dyrektorowi Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Książnicy Miejskiej mgr Teresie Szymorowskiej, dyrektorowi Muzeum Okręgowego w Toruniu dr Annie Kosickiej, redakcji „Nowości” – za okazaną życzliwość i poparcie, za wszelką pomoc w naszych przedsięwzięciach. Dziękujemy również sponsorom obu imprez na Zamku Dybowskiem: Generalnemu Konserwatorowi Zabytków, firmom POLMOZBYT, POLISA-ŻYCIE, BAHLSEN, PULSAR, Zakładowi Energetyki Toruń, firmom Browar Sierpc, Dynamic-Metal, Golbud SA, Marg-Brodnica, Piekarni KUBA, firmie G. Sikora, firmie Zacisze, Druk-tor, przedsiębiorstwu Usług Archeologiczno-Konserwatorskich, Spółdzielni Inwalidów im. Kilińskiego.